

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

ŞİDDETE MARUZ KALAN KADINLARA YÖNELİK SAĞLIK HİZMET MEKANİZMALARININ GÜÇLENDİRİLMESİ :

SAĞLIK ÇALIŞANLARI ÇALIŞTAYI

1

14.09.2023-İstanbul

Bu rapor Avrupa Birliği'nin finansal desteği ile Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) tarafından uygulanan "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Güçlü Sivil Alan" projesi kapsamında oluşturulmuştur. Bu raporda ifade edilen görüşler TAPV'nin görüşleridir ve Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women), Birleşmiş Milletler, bağlı kuruluşları ya da Avrupa Birliği'nin resmi görüşlerini yansıtmamaktadır.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

Sunuş:

Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı(TAPV), Birleşmiş Milletler Kadın Birimi (UN Women) tarafından Avrupa Birliği'nin finansal desteğiyle yürütölen "Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Güçlü Sivil Alan" projesi kapsamında Şiddete Maruz Kalan Kadınlara Yönelik Sağlık Hizmet Mekanizmalarının Güçlendirilmesi Projesi'ni yürütmektedir. Yürütölen bu proje bağlamında kurumlararası işbirliği ve koordinasyonu arttırmak hedefinde;

- Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Sağlık Çalışanlarının Önemi,
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruyucu-Önleyici Hizmetler, Kapsamında Sağlık Sistemi Pratikleri ve
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlararası İşbirliği, oturumlarının olduğu Sağlık Çalışanları Çalıştayı 14.09.2023 tarihinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir.

Çalıştayı aralarında sosyal hizmet uzmanları, aile hekimleri, ikinci ve üçüncü basamakta görev yapan doktorlar, adli tıp uzmanları, sivil toplum örgütü profesyonelleri ve meslek örgütlerinden gelen 43 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir.

Bu kapsamlı raporun ortaya çıkmasında katkı sağlayan değerli katılımcılarımıza içten teşekkür ederiz.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

Katılım Sağlayan Kurumlar:

İstanbul ŞÖNİM, Kocaeli ŞÖNİM, İstanbul Büyükşehir Belediyesi, İstanbul Barosu Kadın Hakları Merkezi, Türk Psikologlar Derneği, Halk Sağlığı Uzmanları Derneği, Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği, Kadının İnsan Hakları İçin Yeni Çözümler Derneği, İstanbul Aile Hekimleri Derneği, Adli Tıp Uzmanları Derneği, İstanbul Tabip Odası, Kanuni EAH, Kadınlara Hukuki Destek Merkezi, Esenyurt Necmi Kadıoğlu Devlet Hastanesi, Tuzla Devlet Hastanesi, Mor Çatı Kadın Sığınağı Vakfı, Sığınmacılar ve Göçmenlerle Dayanışma Derneği, Türkiye Aile Hekimleri Uzmanlık Derneği, Kadınlarla Dayanışma Vakfı, Kaos GL, Marmara Üniversitesi, İstanbul Üniversitesi, Aydın Üniversitesi, Gaziosmanpaşa EAH, Türkiye Aile Sağlığı ve Planlaması Vakfı, UN Women

Program:

Açılış:

UN Women, TAPV

Birinci Oturum: Prof. Dr. Ayşen Ufuk Sezgin

Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesinde Sağlık Çalışanlarının Önemi,

İkinci Oturum: Moderasyon Prof. Dr. Pınar Okyay

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Koruyucu-Önleyici Hizmetler Kapsamında Sağlık Sistemi Pratikleri

Üçüncü Oturum: Moderasyon Prof. Dr. Pınar Okyay

Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlararası İşbirliği

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

Genel Özet:

Kadına yönelik şiddetle mücadelede ve şiddete maruz bırakılan kadınların hak ve hizmetlere erişiminde sağlık çalışanları kritik role sahiptir. Birinci, İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Hizmet sunucularının kadına yönelik şiddetin tespiti, şiddete maruz bırakılan kadının hakları bağlamında bilgilendirilerek şiddeti raporlaştırması, ilgili kurum ya da profesyonele yönlendirmesi ve kadını sürece hazırlayarak bildirim süreçlerinin yürütülmesi ve takibi sağlık sistemi çalışanlarının temel sorumlulukları arasındadır.

Bu bağlamda, kadına yönelik şiddetle mücadelede koruyucu-önleyici tedbirlerin kadının yararına olacak şekilde ve kadının yeniden travmatize olmasına neden olmadan yürütülecek çalışmaların neler olduğu ve niteliğinin nasıl olması gerektiği; birinci, ikinci ve üçüncü basamak sağlık çalışanlarının deneyimlediği zorluklar ve başarı örnekleri tartışılmıştır.

Kadına yönelik şiddetle mücadele tek bir kurumun sorumluluğu olmadığından; Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planları ve Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele İl Eylem Planlarında gösterildiği üzere burada farklı kurum ve kuruluşların koordinasyonunun önemi ile ilgili deneyim aktarımı yapılmıştır. Yalnızca kamu kurumlarının değil, kadına yönelik şiddet alanında çalışan meslek örgütleri ile kadına yönelik şiddet alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin bu koordinasyondaki rolü üzerine de birlikte düşünölmüştür.

Katılımcılarımız katkılarını beş tematik alan üzerinde sağlamışlardır.

Bu alanlar:

- Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Eğitimler & Hizmet İçi Eğitimler,
- Birinci Basamak Sağlık Hizmet Sunumunda Kadına Yönelik Şiddet,
- İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Hizmet Sunumunda Kadına Yönelik Şiddet,
- Kadın Tıbbi Destek Merkezleri,
- Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası Koordinasyon şeklindedir.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

Tematik Alan Tartışmalarına Dair Sonuç ve Öneriler

A.) Toplumsal Cinsiyet Eşitliği ve Kadına Yönelik Şiddete İlişkin Eğitimler & Hizmet İçi Eğitimler:

1. Şiddete maruz bırakılan kadınlarla çalışan ve bu anlamda yasal sorumluluk sahibi olan tüm sağlık çalışanlarının düzenli olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddete ilişkin mesleki eğitim alması sağlanmalıdır.
2. Hizmet içi eğitimler kurumların tüm kademelerini kapsamalıdır. Eğitimlerin etkili uygulanması sağlanmalıdır.
3. Tıp fakültelerinin eğitim müfredatlarında tıp ve sağlık hukuku, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle mücadele eğitimleri uygun düzenlemelerle eklenmelidir.
4. Kadın doğum uzmanları cinsel şiddette delil toplama ve toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi almalıdır.
5. Adli tıp uzmanlarının toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle ilgili eğitimlere erişimleri desteklenmelidir.
6. Sağlık çalışanlarının müdahalelerinde DSÖ'nün ilgili rehberleri yol gösterici bir kaynak olabilir.

5

B.) Birinci Basamak Sağlık Hizmet Sunumunda Kadına Yönelik Şiddet:

1. Aile hekimleri ve aile sağliğı çalışanları kadına yönelik şiddetin tespitinde ve destek sunulmasında kritik bir önemde. Aile hekimlerinin şiddet yaşayan kadınları desteklemek için algoritmayı bilmesi kadar destek mekanizmaların işliyor olması, kurumlar arası iş birliğinin olması ve aile hekimlerinin desteklenmesi sağlanmalı.
2. Aile hekimlerinin güvenliği ve bölgesel farklılıklar, algoritmalar belirlenirken dikkate alınmalı. Koşullara uygun iş akışları tanımlanmalı.
3. Aile hekimleri ve aile sağliğı çalışanları sadece kadına yönelik şiddet değil iletişim becerileri gibi başka konularda da güçlendirilmeli.

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

C.) İkinci ve Üçüncü Basamak Sağlık Hizmet Sunumunda Kadına Yönelik Şiddet:

1. Şiddete maruz bırakılan kadının kolluk refakatinde hastaneye gelmesi doktorların kadının güvenliği ile ilgili kaygı duymaksızın kadınla çalışmasını kolaylaştırmaktadır.

Bu nedenle, toplumsal cinsiyet eşitliği ve kadına yönelik şiddetle ilgili eğitim alan kolluk görevlisi ile kadının hastanede bulunması hizmete erişim açısından oldukça önemlidir.

2. Şiddete maruz bırakılan kadın hastaneye eriştikten sonra kalabalık acil servislerde değil, kadına yönelik şiddet vakalarının özel olarak ele alınabileceği teknik ölçütlerde, kadının mahremiyet hakkının gözetilerek bir odada görüşme yapılması kadının yeniden örselenmesinde riski azaltan ve aynı zamanda koruyucu bir öneri olarak değerlendirilmiştir.
3. Kadına yönelik şiddet vakalarında doktorların hastanede bulunan sosyal hizmet uzmanı ile temas kurarak bütüncül bir değerlendirme yapılması sağlandıktan sonra kadının karar alma becerilerinin desteklenmesiyle beraber koruyucu-önleyici bir müdahale planının ortaya çıkarılması sağlanmalıdır.
4. Kadına yönelik şiddet vakalarıyla ilgili alınan özel eğitimlerin yanında sağlık çalışanlarına müdahale ve vaka takibinde süpervizyon desteği sunulmalıdır.
5. Sağlık çalışanlarına dönük şiddet vakalarının artışı, sağlık çalışanlarının kadına yönelik şiddet vakalarında bildirim yapmaları gereken durumlarda çekincelerinin olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle hem kadınlar açısından hem de sağlık çalışanları açısından koruyucu-önleyici düzenlemeler politika ve uygulama düzeyinde ele alınmalıdır.

6

D.)Kadın Tıbbi Destek Merkezleri:

1. Kadın doğum uzmanı, ebe, sosyal hizmet uzmanı ve psikolog gibi özelleşmiş bir klinik hizmet sağlaması beklenen meslek elemanlarının icapçı nöbet usulüyle değil, tam zamanlı olarak klinik hizmeti verilmesi sağlanması gereklidir.
2. Psikolog, sosyal hizmet uzmanı gibi psikososyal anlamda doğrudan travma odaklı çalışan meslek elemanlarının bulunması kadınların alacağı hizmetlerin niteliğini geliştirmek açısından önemlidir.
3. Cinsel şiddet olgularıyla çalışmak spesifik bir alandır ve kendine özgü farklı dinamikleri vardır. Bu nedenle adli vaka olarak kadın tıbbi destek merkezine gelen vakalara

TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİ
İÇİN GÜÇLÜ SİYASALAR

TAPV
Türkiye Aile Sağliğı ve Planlama Vakfı

Bu proje Avrupa Birliği tarafından finanse edilmektedir

- profesyonel, yapılandırılmış ve özerk bir sistemler bütünü şeklinde hizmet sunulmalıdır.
4. Kadın tıbbi destek merkezlerinin nitelikli olarak tüm şehirlerde yaygınlaştırılması önemli bir ihtiyaçtır.
 5. Açılan kadın tıbbi destek merkezlerinin bilinirliğinin artırılması, diğer profesyoneller ve kadınlar açısından önemlidir.

E.) Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumlar Arası Koordinasyon:

Kadına yönelik şiddetle mücadele ve koruyucu-önleyici hizmetlerin geliştirilmesi tüm kamu kurumlarının ve toplumun sorumluluğu olduğundan kurumlar arası koordinasyonun etkin şekilde sağlanması şiddete maruz bırakılma riski olan ve şiddete maruz bırakılan kadınların hakları doğrultusunda hizmet almaları için kritik önemdedir.

Bu nedenle çalıştayda ortaya konulan örneklerde ve yapılan tartışmalarda kurumlar arası koordinasyonun hem şiddete maruz bırakılan kadınların hak ve hizmetlere erişiminde süreç yönetiminde olumlu etkileri olduğu, koordinasyon eksikliği yaşanan durumlarda ise şiddete maruz bırakılan kadının hak ve hizmetlere erişiminin engellenebildiği veya hak kayıplarının ortaya çıktığı profesyoneller tarafından belirtilmiştir.

Kurumlar arası koordinasyon eksikliği yalnızca kadınların hak ve hizmetlere erişiminin önünde engel olmayıp aynı zamanda şiddet olgularıyla çalışan meslek elemanlarının, uygulama ve pratiklerde çözümsüz kalmasına, etkin müdahale şansının azalmasına neden olduğu ortaya konulmuştur.

Kadına yönelik şiddet vakalarıyla mücadelede yalnızca farklı kurumların birlikte çalışması değil aynı zamanda, kurum içinde multidisipliner ve interdisipliner çalışmanın önemi olduğu, medikal sağlık hizmet sunucularının hastanede görevli olan sosyal hizmet uzmanlarıyla birlikte çalışmalarının önemi hakkında örnekler sunulmuştur.

Yalnızca kamu kurumlarının kendi aralarında yönetsel ya da meslek elemanları arasında düzenlenecek çalışmaların değil aynı zamanda; kamu kurumları ile kadına yönelik şiddet alanında çalışan sivil toplum örgütlerinin ve kadın örgütlerinin bir arada çalışmaları bu çalışmaların içinde yerel yönetimin de dahil olmasının önemi vurgulanmıştır.